ЗМІСТ

Тема 1. ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА 11
1.1. Сутність, значення та організаційно-правові форми здійснення підприємництва 11
1.2. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності у сфері міжнародних економічних відносин 15
1.3. Типологія, середовище та активізація підприємництва 15
1.4. Договірні взаємовідносини в бізнесі 18
1.5. Характеристика партнерських зв'язків 22
Практичне заняття до теми 1 «Основи підприємництва» 24

Тема 2. ВИДИ ПІДПРИЄМСТВ, ЇХ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ 28
2.1. Основні цілі, функції і напрями діяльності виробничого підприємства 28
2.2. Класифікація підприємств та характеристика їх видів 30
2.3. Інтеграційні форми підприємств та організацій 32
2.4. Сутність виробничої та загальної структури підприємства 33
Практичне заняття до теми 2 «Види підприємств, їх організаційно-правові форми» 35

Тема 3. СТРУКТУРА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ 39
3.1. Сутність і функції процесу управління 39
3.2. Методи управління діяльністю підприємств 42
3.3. Організаційні структури управління підприємствами 44
3.4. Вищі органи державного управління підприємствами та організаціями 48
Практичне заняття до теми 3 «Структура та управління підприємством» 50

Тема 4. ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ГОСПОДАРЮВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА 53
4.1. Система факторів зовнішнього середовища 53
4.1.1. Фактори ділового середовища 55
4.1.2. Фактори загального середовища 56

4.1.3. Фактори глобального середовища 56
4.1.4. Взаємозв'язок факторів зовнішнього середовища та тенденції, зумовлені їх дією 57
4.2. Взаємодія підприємства із зовнішнім середовищем 57
4.2.1. Міжорганізаційні відносини 57
4.2.2. Стилі взаємодії підприємства із зовнішнім середовищем 59
Практичне заняття до теми 4 «Зовнішнє середовище господарювання підприємства» 61

Тема 5. ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНА БАЗА ТА ВИРОБНИЧА ПОТУЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА 65
5.1. Показники рівня техніко-технологічної бази підприємства 65
5.2. Зміст плану технічного розвитку підприємства 67
5.3. Вплив НТП на технічний розвиток підприємства 68
Практичне заняття до теми 5 «Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства» 70

Тема 6. ОРГАНІЗАЦІЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 74
6.1. Операційна діяльність та принципи її організації 74
6.2. Характеристика різних типів виробництва 77
6.3. Способи поєднання операцій технологічного циклу 79
6.4. Методи організації виробництва 81
Практичне заняття до теми 6 «Організація операційної діяльності» 84

Тема 7. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ВИРОБНИЧА ЛОГІСТИКА 87
7.1. Матеріально-технічне забезпечення виробництва 87
7.2. Виробнича логістика як підсистема логістики підприємства 88
7.3. Моделі організації управління матеріальними потоками в логістичних системах 92
Практичне заняття до теми 7 «Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика» 94

Тема 8. ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 98
8.1. Система планів підприємства 98
8.2. Етапи та методи планування 99

8.3. Поняття, зміст і структура бізнес-плану 102
8.4. Економічне прогнозування діяльності підприємства 106
Практичне заняття до теми 8 «Прогнозування та планування діяльності підприємства» 109

Тема 9. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРОГРАМИ ПІДПРИЄМСТВА 111
9.1. Обґрунтування рішення про збільшення виробничої потужності 111
9.2. Обґрунтування рішення щодо прийняття додаткового замовлення за ціною нижче критичного рівня 112
9.3. Обґрунтування рішення «виробляти чи придбати» 114
9.4. Обґрунтування виробничої програми з урахуванням обмежень на ресурси 114
Практичне заняття до теми 9 «Обґрунтування виробничої програми підприємства» 116

Тема 10. ОСНОВНИЙ КАПІТАЛ 120
10.1. Поняття, класифікація і оцінка основних фондів (ОФ) 120
10.2. Знос основних фондів 122
10.3. Амортизація необоротних активів підприємства 123
10.4. Показники використання основних фондів 126
Практичне заняття до теми 10 «Основний капітал»..... 127

Тема 11. ОБОРОТНИЙ КАПІТАЛ 131
11.1. Поняття оборотних фондів та оборотних коштів 131
11.2. Показники використання оборотних коштів 133
11.3. Нормування оборотних коштів 135
Практичне заняття до теми 11 «Оборотний капітал»..... 137

Тема 12. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ 140
12.1. Економічний зміст поняття «інтелектуальний капітал» 140
12.2. Класифікація видів інтелектуального капіталу 143
12.3. Типи інтелектуального капіталу 145
12.4. Сутність нематеріальних активів 145
12.5. Нематеріальні ресурси та їх класифікація 146
12.6. Захист прав використання нематеріальних активів 148
Практичне заняття до теми 12 «Інтелектуальний капітал» 150

Тема 13. ПЕРСОНАЛ ПІДПРИЄМСТВА, ПРОДУКТИВНІСТЬ І ОПЛАТА ПРАЦІ 155
13.1. Поняття, класифікація та структура персоналу 155

13.2. Визначення чисельності окремих категорій працівників 159
13.3. Продуктивність праці як економічна категорія. Методи визначення та показники рівня продуктивності праці 162
13.4. Розрахунки можливого зростання продуктивності праці, фактори впливу 163
13.5. Поняття і види заробітної плати. Функції і шляхи росту заробітної плати 164
13.6. Тарифна система як основа організації оплати праці 165
13.7. Форми і системи оплати праці 166
13.8. Планування фонду оплати праці на підприємствах. Система участі в прибутках 167
Практичне заняття до теми 13 «Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці» 167

Тема 14. РИНОК І ПРОДУКЦІЯ 171
14.1. Ринок, його економічна сутність 171
14.2. Функції ринку 172
14.3. Види ринку 173
14.4. Інфраструктура ринку 176
14.5. Загальна характеристика продукції 178
14.6. Виробництво продукції 179
14.7. Конкурентоздатність продукції 180
Практичне заняття до теми 14 «Ринок і продукція» 181

Тема 15. ТОВАРНА ТА ЦІНОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА 186
15.1. Поняття та складові товарної політики 186
15.2. Розробка товарної політики 188
15.3. Принципи і типи цінової політики 189
15.4. Особливості формування цінової політики фірми 190
15.5. Порівняльна характеристика цінової політики виробничого та торговельного підприємств 193
Практичне заняття до теми 15 «Товарна та цінова політика підприємства» 193

Тема 16. СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ 197
16.1. Сутність конкурентоспроможності продукції, фактори забезпечення та методичні підходи до оцінки 197

16.2. Формування системи забезпечення конкурентоспроможності підприємства 198
16.3. Організаційно-економічна і фінансово-інвестиційна складові системи забезпечення конкурентоспроможності підприємства 202
Практичне заняття до теми 16 «Системи забезпечення конкурентоспроможності продукції»..... 204

Тема 17. ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВА 208
17.1. Визначення витрат та їх класифікація 208
17.2. Визначення точки беззбитковості 212
17.3. Собівартість та напрямки планування витрат 214
17.4. Класифікація цін, методи ціноутворення 216
Практичне заняття до теми 17 «Витрати підприємства»..... 221

Тема 18. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ 224
18.1. Економічна сутність доходу підприємства 224
18.2. Сутність прибутку підприємства, його види 225
18.3. Рентабельність підприємства 227
Практичне заняття до теми 18 «Фінансово-економічні результати суб'єктів господарювання»..... 228

Тема 19. ТЕОРІЇ ТА МОДЕЛІ ПІДПРИЄМСТВА 232
19.1. Теорія організації в системі соціально-управлінських наук 232
19.2. Класичні економіко-соціальні джерела теорії організації 234
19.2.1. Політекономія Адама Сміта 235
19.2.2. Теорія капіталу Карла Маркса 235
19.2.3. Соціологія Еміля Дюркгейма 236
19.2.4. Теорія бюрократії Макса Вебера 236
19.2.5. Тектологія Олександра Богданова 237
19.3. Теорії і концепції менеджменту 238
19.3.1. Науковий менеджмент Фредерика Тейлора 238
19.3.2. Адміністративна теорія Анрі Файоля 239
19.3.3. Теорія менеджменту Честера Барнарда 240
19.3.4. Організаційний гуманізм. Концепція «людських відносин» 240
19.3.5. Системний підхід 243
19.4. Сучасні організаційні теорії та концепції 244
19.4.1. Ситуаційна концепція 245

19.4.2. Концепція «екології популяцій»
або організаційна екологія 245
19.4.3. Теорія ресурсної залежності 247
19.5. Механістична (бюрократична) модель 247
19.6. Органічна (природна) модель 248
19.7. Патерналістська модель 249
19.8. Конвенціональна модель 249
19.9. Конфліктно-ігрова модель 250
19.10. Політична модель 250
Практичне заняття до теми 19 «Теорії та моделі
підприємства» 251

**Тема 20. ТРАНСФОРМАЦІЯ
ТА РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ 256**
20.1. Сутність трансформації та реструктуризації
підприємств 256
20.2. Форми реорганізації 257
20.3. Очікувані ефекти від реструктуризації
підприємств 260
Практичне заняття до теми 20 «Трансформація
та реструктуризація підприємств» 261

**Тема 21. ОПТИМІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ
ПІДПРИЄМСТВА 263**
21.1. Поняття бізнес-процесу 263
21.2. Сутність оптимізації бізнес-процесів
підприємства 264
21.3. Базові показники, цілі та критерії оптимізації
бізнес-процесів 268
21.4. Оптимізація бізнесу з допомогою бізнес-моделі
підприємства 270
21.5. Реінжиніринг та оптимізація бізнес-процесів
підприємства 271
Практичне заняття до теми 21 «Оптимізація бізнес-
процесів підприємства» 273

**Тема 22. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА
ПІДРИЄМСТВА 278**
22.1. Поняття та цілі економічної безпеки
підприємств (ЕБП) 278
22.2. Структурні елементи та схема організації ЕБП 279
22.2.1. Фінансова складова ЕБП 280
22.2.2. Інтелектуальна та кадрова складові 280
22.2.3. Техніко-технологічна складова 281

22.2.4. Політико-правова складова 282
22.2.5. Інформаційна складова 282
22.2.6. Екологічна складова 283
22.2.7. Силова складова 283
22.3. Аналітична оцінка рівня ЕБП 285
Практичне заняття до теми 22 «Економічна безпека підриємства» 286

Тема 23. СУЧАСНІ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА 289
23.1. Сутність терміна «розвиток підприємства». Життєвий цикл підприємства 289
23.2. Еволюційна модель розвитку підприємства 292
23.3. Організаційне навчання 294
23.3.1. Системній підхід 294
23.3.2. Символічний та когнітивний підходи 295
23.4. Підприємство, що навчається 295
Практичне заняття до теми 23 «Сучасні моделі розвитку підприємства» 297

Тема 24. ІНВЕСТИЦІЇ 300
24.1. Визначення поняття «інвестиції» 300
24.2. Класифікація інвестицій 301
24.3. Інвестиційний ринок 302
24.4. Інвестиційний клімат держави 303
24.5. Світовий досвід державного стимулювання інвестиційної діяльності 304
Практичне заняття до теми 24 «Інвестиції» 306

Тема 25. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ 308
25.1. Інновації та їх класифікація 308
25.2. Стадії інноваційного процесу 309
25.3. Оцінка економічної ефективності інновацій 310
Практичне заняття до теми 25 «Інноваційна діяльність» 313

Тема 26. ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 316
26.1. Теоретико-методологічні основи інвестиційно-інноваційної діяльності 316
26.2. Державне регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності 317
26.3. Методика оцінки інвестиційно-інноваційних проектів 319

26.4. Оцінка фінансової спроможності суб'єктів господарювання до здійснення інвестиційно-інноваційної діяльності 320
26.5. Методика вибору критеріїв ефективності фінансування інвестиційно-інноваційних проектів 322
Практичне заняття до теми 26 «Оцінювання ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності» 325

Тема 27. ІНТЕГРАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ 329
27.1. Поняття ефективності діяльності підприємства 329
27.2. Методика інтегральної оцінки ефективності діяльності підприємства 331
27.3. Конкурентоспроможність підприємства та методи її визначення 332
27.4. Оцінка конкурентоспроможності підприємств (на прикладі м'ясної промисловості) 334
Практичне заняття до теми 27 «Інтегральна ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність» 336

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 339